

Тетяна Стоянова

Аспірант кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ АСПЕКТИ РОБОТИ З ДОКУМЕНТАМИ ЮНЕСКО З ЗАХИСТУ ПРАВ НА ОСВІТУ

Ключові слова: переклад, термін, адекватність, еквівалентність.

Питання перекладу досліджується с давніх часів та ніколи не втрачало актуальності, оскільки це є основним способом спілкування з іншомовними націями. Як зазначила науковець Анжела Шпольберг, **переклад** є не тільки процесом, а й результатом, що часто «розглядається з позиції» різних напрямів, окрім лінгвістики, наприклад, семіотика, теорії комунікації (в нашому випадку велика доля випадає на міжкультурну комунікацію), літературу тощо [9, с. 96].

При перекладі англomовних документів ЮНЕСКО з захисту прав на освіту китайською мовою необхідно брати до уваги їх особливості та добирати необхідні для збереження смислу відповідники. Одними з основних особливостей таких документів є термінологічні одиниці. Так, згідно з Великим юридичним словником юридичні терміни поділяють на [2, с. 619 – 620]:

– загальнозживані терміни (використовуються у повсякденному житті, наприклад, *culture* – 文化, *plan* – 行动规划, *recommendation* – 建议);

– спеціально-юридичні терміни (мають спеціальний правовий зміст, наприклад, *resolution* – 决议, *Executive Board* – 执行局, *International Comission on Education* – 教育国际委员会);

– спеціально-технічні терміни (відображають такі області знань як техніка, економіка, освіта тощо, наприклад, *lifelong education* – 终身教育, *higher-education system* – 高等教育系统, *AIDS* – 艾滋病).

Загальнозживані терміни зустрічаються у всіх сферах діяльності людини від інженерії до буденного життя. Однак, відмінність культур та правил дотримання офіційного стилю англomовних країн та Китаю відрізняється, тому часто загальнозначущі для англійської мови терміни можуть мати спеціально-юридичні терміни відповідники у китайській мові, наприклад, *plan* – 行动规划. Вивчення спеціально-юридичних термінів показало, що ці терміни мають свої еквіваленти у перекладі, проте зустрічаються й винятки, наприклад англomовний термін «*officer*» перекладається китайським архаїзмом «*总务*» з метою наголошення важливості цієї посади та вираження поваги. До спеціально-технічних термінів слід віднести в першу чергу терміни щодо захисту прав на освіту, наприклад, *learning environment* – 学习环境, *education at the secondary level* – 中等教育 тощо.

Передача офіційно-ділових документів міжнародного рівня потребує дотримання еквівалентності та адекватності тексту перекладу й документи ЮНЕСКО з захисту прав на освіту не є винятком. Поняття еквівалентності та адекватності тривалий час «виступали як синоніми», проте наразі їх поняття розрізняють. Одним з перших їх розрізнення запропонував В. Н. Комісаров [4, 5], який визначає еквівалентність як одну з «важливіших характеристик перекладу» [3, с. 13]. Тексти документів всіма мовами мають передавати однаковий зміст, що забезпечується при **еквівалентному перекладі**, тобто «заміні лексичної одиниці вихідної мови лексичною одиницею мови перекладу, що відрізняється у плані вираження, тобто форми але співпадає у плані змісту, тобто значення» [1, с. 10]. Прикладом цього може слугувати: *education* – 教育; *committee* – 委员会主席团. Як зазначила А. І. Мацієвська, завданням еквівалентності є «результат перекладу», тобто прагне «відповідати усім визначеним параметрам оригіналу» [6, с. 89]. Еквівалентний переклад, згідно О. О. Селіванової, «зумовлює збереження тотожності на певних рівнях еквівалентності» [8, с. 542]. Все вищезазначене можна узагальнити твердженням, що еквівалентний текст перекладу «відтворює змістову та стилістичну систему тексту оригіналу» [7, с. 4]. Проте еквівалентність не є єдиною вимогою до тексту, оскільки повна еквівалентність може привести, в деяких випадках, до порушення смислу тексту. Як раніше вже було сказано при перекладі необхідно дотримуватися також **адекватності**, «що означає відповідність перекладу вимогам та умовам певного акту міжмовної комунікації» [4, с. 113]. Адекватний переклад «зберігає тотожність оцінок змісту адресатами оригіналу й перекладу, впливу текстів на своїх читачів».

Переклад є важливою умовою для досягнення продуктивної міжнародної співпраці, що зумовлює актуальність дослідження особливостей відтворення англійських документів ЮНЕСКО з захисту прав на освіту китайською мовою. Однією з найважливіших умов для еквівалентного та адекватного перекладу є правильний переклад термінологічних одиниць, а досягнення адекватності та еквівалентності у результаті перекладу досліджуваного матеріалу зумовить збереження змісту, тотожності та досягненню вдалої комунікації. Отже, оскільки питання відтворення англійських документів ЮНЕСКО з захисту прав на освіту є малодослідженим питанням у подальших розвідках буде розглянуто лінгвокультурні особливості перекладу означених документів.

Литература (References)

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). М.: «Международ. отношения», 1975. – 240 с.
2. Большой юридический словарь / Под ред. А. Я. Сухарева, В. Е. Крутских. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 703 с.
3. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. – М: ЧеРо, 1999. – 136 с.
4. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. – М.: ЭТС. – 2002. – 424 с.
5. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). – М.: Высш. шк., 1990. – 253 с.

6. Мацієвська А. І. Засоби досягнення еквівалентності та адекватності при перекладі емоційного стану протагоніста (на матеріалі романів Д. Стіл). – Наконний вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. – Чернівці: Видавн. дім «Родовід», 2014. – Вип. 692–693: Германська філологія. – С. 88 – 91
7. Новикова М. А. Эквивалентность и адекватность переводов: жанровый аспект // Коммуникативная направленность текста и его перевод: сб. науч. Трудов / Редкол.: В. А. Кухаренко (отв. ред.) и др. – К.: УМК ВО, 1988. – С. 4 – 6
8. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010. – 844 с.
9. Шпольберг А., О некоторых вопросах теории перевода // Актуальні напрями сучасної філології: матеріали міжнародної заочної науково-практичної конференції. – Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2017. – С. 96 – 99

Zou Xinge 邹昕格

汉语国际教育专业 文学学士

乌克兰南方师范大学孔子学院公派教师

敖德萨, 乌克兰

浅析中国翻译研究及中西翻译教学现状

关键词: 翻译研究教学, 西方翻译教学, 中国翻译教学

近年来,我国翻译研究领域取得了巨大的发展。不仅体现在内容丰富多样,翻译成果的数量上也得到了快速增长。其中,中青年学者开始成为翻译研究领域中的中坚力量。在我们取得了不小的成绩的同时,我们的研究仍存在着一些问题,比如,研究质量有待进一步提高,翻译研究鲜见突破性的研究成果,某些领域(如翻译批评)的研究发展趋于缓慢或者停滞。文学外译研究出现一些重复性成果,这些都是我们要重点注意,逐步解决的。

我国的翻译研究发展不断,有着以下特点:第一,翻译研究范围扩大,呈现学科交叉的特点。谢天振曾指出,当今翻译的对象、方式、工具和形态等都发生了巨大变化,重新定位和定义翻译是研究者的历史使命。第二,研究分工更细,专题研究更加深入,不再将不同层面的概念混为一谈。比如在谈到人才培养时,开始区分国内外、语种、培养层次、地区、特色学校、院系、专业背景等。第三,开始关注翻译行业。“全国首届 MTI 教育与翻译产业研讨会”的召开、“本地化行业发展对职业翻译训练及执业认证的要求”“翻译项目管理与职业译员训练”“中国翻译产业研究”等研究表明翻译产业研究迅速进入了翻译教育领域。

翻译教学作为翻译研究的重要部分,国内外的著名学者都对此有着深刻的研究和看法。其中,美国坦普尔大学教授劳伦斯·韦努蒂编著的《翻译教学:教学计划、课程设置和教学法》(2017)指出中西翻译教学有着异质同构的特点,有助于国内学者了解西方主要国家最新的翻译教学计划、课程设置和教学法,从而辩证取舍,为我所用,推进我国的翻译教学发展。